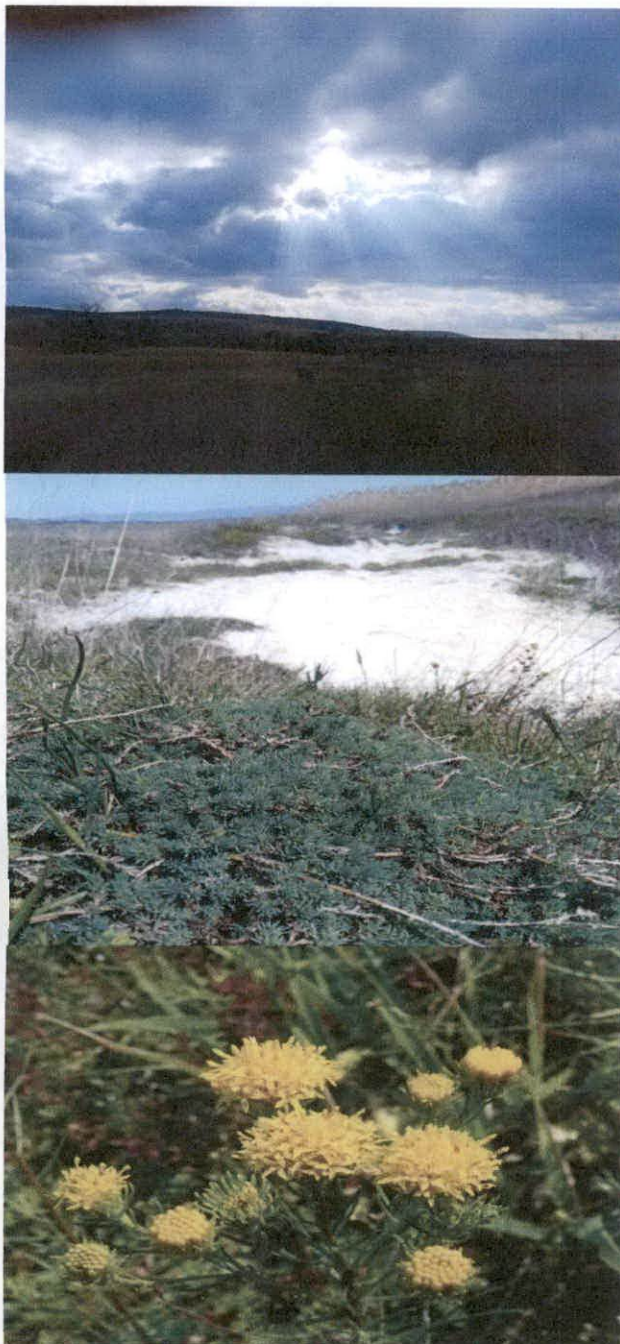

ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ
ГРАДА НИША

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О ИЗВРШЕЊУ ПРОГРАМА
УПРАВЉАЊА ЗАШТИЂЕНОГ ДОБРА
СПОМЕНИК СПИРОДЕ
„ЛАЛИНАЧКА СЛАТИНА“**

ЗА 2023. ГОДИНУ

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ЛАЛИНАЧКА СЛАТИНА“ за 2023. годину

I УВОД

Заштићено подручје Споменик природе „Лалиначка слатина“ је смештено у непосредној близини Ниша, а простире се на територијама града Ниша и општине Мeroшина. Представља простор који одликује изразита педолошка и биогеографска разноврсност. Ово подручје одликује се појавом заслањених типова станишта са карактеристичним биљним и животињским светом и присуством ретких, угрожених, реликtnих и ендемичних представника живог света.

Ово подручје стављено је под заштиту Одлукама о проглашењу Споменика природе „Лалиначка слатина“ које су донели Скупштина општине Мeroшина (Сл. лист града Ниша бр.17 од 06. марта 2015. год.) и Скупштина града Ниша (Сл. лист града Ниша бр.74 од 24. септембра 2015. године.) Овим Одлукама подручје је додељено на управљање ЈП „Дирекцији за изградњу Града Ниша“. Површина природног добра Споменика природе „Лалиначка слатина“ износи 251ha 75a 18m², од чега је под другим степеном заштите 35ha 63a 37m² а трећи степен заштите је на 216ha 11a 81m², што представља 85,85% заштићеног подручја.

Категорија природног добра према класификацији националног законодавства:

- III (трећа) категорија- заштићено подручје локалног значаја (Закон о заштити природе „Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010)

Категорија природног добра према класификацији Светске уније за заштиту природе (IUCN):

- IUCN Category IV- Habitat/Species Management Area
- IV категорија- подручје управљања стаништем/врстама у природи

Програм управљања СП „Лалиначка слатина“ за 2023. годину ослоњен је на План управљања Споменика природе „Лалиначка слатина“ 2016-2025 године, и у складу је са Условима заштите природе.

На Програм управљања СП „Лалиначка слатина“ за 2023. годину дата је сагласност Управе за имовину и одрживи развој града Ниша број 5628-2/2022-04 од 21.11.2022.год. и Општине Мeroшина број 501-1349 од 23.11.2022.год.

Извештај о извршењу Програма управљања израђен је у складу са Законом о заштити природе ("Сл. гласник РС", број 36/09, 88/2010, 91/10, 14/16, 95/2018 – и 71/2021) и Одлукама о проглашењу Споменика природе „Лалиначка слатина“.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Програмом управљања за 2023. годину, били су дефинисани основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно историјских вредности подручја, управљању природним ресурсима, научно истраживачком раду, планирању, изградњи и промоцији подручја. Ради успешног извршавања активности из Програма током 2023. године успоставили смо сарадњу са свим надлежним субјектима, почев од града Ниша и општине Мeroшина, на чијим територијама се налази заштићено добро, преко научних, образовних институција, невладиним организацијама и заинтересованим удружењима грађана.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Послови управљања законом заштићеног подручја захтевају организовање и спровођење низа континуираних мера и активности у спровођењу Одлуке о проглашењу Споменика природе „Лалиначка слатина“ и Закона о заштити природе и осталих подзаконских аката.

Код Управљача ЈП „Дирекција за изградњу града Ниша“ на пословима везаним за управљање, заштиту и очување подручја током 2023. године била су ангажована 2 запослена, од којих један на пословима управљања и један чувар заштићеног природног добра. На општим пословима који се односе на заштиту подручја по потреби били су ангажовани и остали запослени код Управљача.

ЧУВАЊЕ, ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Послови чувања и заштите

Заштиту, односно чување подручја и унутрашњи ред у заштићеном подручју, спроводи служба чувара заштићеног подручја, кроз редовну контролу свих активности у заштићеном подручју, кроз обележавање и чување граница заштићеног подручја, одржавање унутрашњег реда, као и контролу управљања комуналног отпада у заштићеном подручју, у свему се ослањајући на примену Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

Чувар заштићеног подручја је приликом својих редовних обилазака локалитета обавештавао локално становништво, пољопривреднике и лица затечена на у оквиру граница заштићеног добра о законским одредбама у смислу дозвољених и забрањених активности у заштићеном добру, као и одредбама из Правилника о унутрашњем реду у СП „Церјанска пећина“. Током летњих месеци посебна пажња посвећена је обавештавању о забранама паљења стрњике на пољопривредним парцелама на и око заштићеног подручја. Упркос томе у 2023. години у два наврата (у фебруару и октобру) догодила су се два пожара која су захватила заштићено подручје и тиме нанела велику штету с обзиром да је у оба случаја пожаром захваћен тршњак дуж канала у другом режиму заштите, који је станиште многим заштићеним и строгозаштићеним врстама птица и водоземаца. И у једном и у другом случају поднета је кривична пријава против НН лица.

Због свега горенаведеног током године отпочели смо сарадњу са биолошким удружењем и Природно – математичким факултетом на реализацији активности успостављања система ране детекције пожара. Систем ране детекције користи надзорне камере са могућношћу термовизијског снимања, повезане са системом за алармирање управљача заштићеног подручја. Рана детекција пожара, његова локализација, брзо реаговање ватрогасних екипа, и најважније гашење и ограничавање евентуалне штете коју би могао да произведе је круцијално за очување биодиверзитета заштићеног подручја, пре свега осетљивих представника флоре Србије и заштићених дивљих птица гнездарница.

У оквиру послова чувања и заштите заштићеног добра током године израђен је Програм управљања као и Извештаји о остваривању Програма, ако и остали акти и документа у складу са Законским обавезама Управљача.

Одржавање заштићеног подручја

Чуварска служба у оквиру својих редовних послова воде евиденцију о људским активностима у заштићеном добру, а посебно о оним активностима која су супротности са актом о заштити и који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја и о томе обавештава надлежне институције.

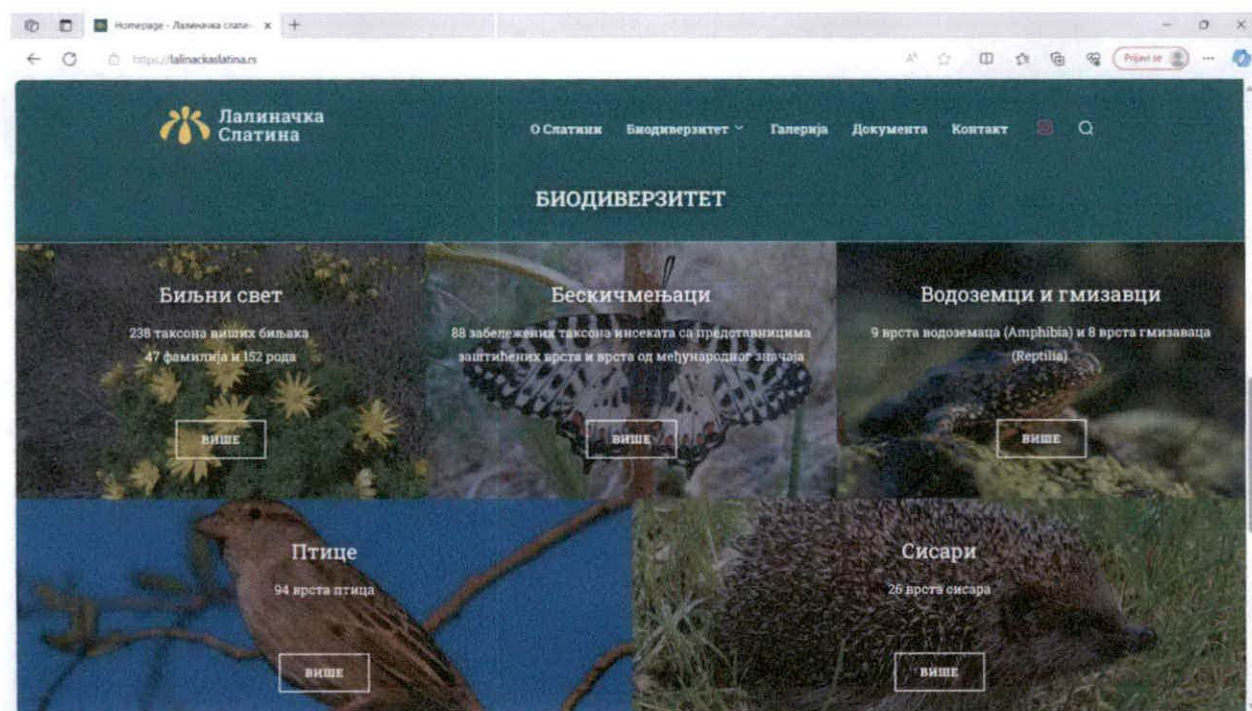
Одржавање комуналног реда на заштићеном подручју спада у редовне активности чуварске службе и других радника Управљача који су ангажовани на пословима везаним за СП „Лалиначка слатина“. Трошкови одржавања заштићеног подручја финансирају се из сопствених средстава управљача. Како је заштићено подручје окружено интензивним пољопривредним активностима, што је отежавајући фактор у одржавању комуналног реда, комунални ред је ипак на високом нивоу.

Презентација и промоција заштићеног подручја

Током ове године велика пажња посвећена је стварању препознатљивог визуелног идентитета Лалиначке слатине. Дефинисан је јединствени логотип, урађен је дизајн за примену истог на све видове промотивног материјала, сајта и друштвене мреже, дате смернице за брендирање и његово даље коришћење у форми књиге графичких стандарда. ([Документа - Лалиначка слатина \(lalinackaslatina.rs\)](#)) Након тога у складу са смерницама дизајниран је и израђен инфо пулт и банер, који су коришћени током године на свим промотивним догађајима и активностима. Такође су припремљени и израђени флајери који садрже основне податке о локалитету и податке о најважним и карактеристичним представницима биљног и животињског света на слатини.

Израда промотивног материјала умногоме је помогла у промоцији и приближавању заштићеног добра грађанима.

Како би постигли да што већи број људи и посебно младих из земље и шире добије информације о природном добру и како би промоцију природних лепота представили што ширем аудиторијуму током ове године израђен је самосталан сајт заштићеног природног добра [Homepage - Лалиначка слатина \(lalinackaslatina.rs\)](#)

Интернет презентација као и промоција на друштвеним мрежама на пријемчив начин представљају споменик природе и природна богатства овог подручја.

Од 30.марта – 01. априла 2023. године били смо излагачи и панелисти на Сајму Туризма у Нишу, сајам је окупио излагаче и посетиоце из Србије и окружења, који су показали су велико интересовање за заштићена природна добра.

У периоду 10.-14.августа 2023. вршена је промоција заштићеног природног добра на фестивалу *NisVille*, у оквиру Зелене зоне фестивала. Заинтересовани посетиоци могли су да одгледају промотивни филм и добију информације о заштићеном добру. Такође је током ове године урађена припрема за брошуру о заштићеном природном добру, која ће бити штампана током наредне године и допринеће пуној промоцији заштићеног подручја СП „Лалиначка слатина“.

УПРАВЉАЊЕ ПОСЕТИОЦИМА

Током ове године на овом подручју није било организованих туристичких поста, подручје је посећивано искључиво од стране научника и истраживача, као и мештана који су због поседовања пољопривредних имања у рубним деловима подручја принуђени да исто користе за пролаз. Чуварска служба, у складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби, прати кретање и активности на заштићеном подручју, води евиденцију о активностима унутар заштићеног природног добра и уколико дође до угрожавања споменика природе реагује на адекватан начин.

У циљу информисања заштићено природно добро обележено је у складу са *Правилником о начину обележавања заштићених природних добара* и *Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби*. На локалитету се налази неколико типова информативних табла које посетиоцима пружају информације о заштићеном подручју. Поред података о локалитету, на таблама су истакнуте и забране и недозвољене активности које се односе на степен заштите, а које могу преузроковати нарушавање природних вредности заштићеног добра и уништавање станишта и врста.

УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА

Коришћење природних ресурса у заштићеном подручју регулисано је законима и другим подзаконским актима и прописима, и заснива се на спровођењу мера заштите; праћењу стања и утицаја ендогених и егзогених фактора на укупно стање природних и створених вредности; праћењу и проучавању стања врста, популација и станишта (бројност, трендови, распрострањење....) као и приоритетно очување највреднијих и најугроженијих екосистема; очување природних вредности флоре и фауне.

Приликом управљања природним ресурсима управљач се придржава мера прописаних Уредбом о еколошкој мрежи, а посебно забране уништавања и нарушавања станишта, као и уништавања и узнемиравања дивљих врста, забране промена намене површина под природном и полуприродном вегетацијом као и спречавање и смањење односно контроле и санације свих облика загађења.

У склопу својих редовних активности управљач је спроводио акцију информисања мештана села Лалинца, Сечанице и Дудулајца путем летака постављених на важним сеоским објектима о важности и значају противпожарне заштите. Такође је током својих редовних теренских обилазака чувар заштићеног природног добра, обавештавао локално становништво, пролазнике и посетиоце о законским одредбама у смислу дозвољених активности у заштићеном добру, као и забранама и одредбама из Правилника о унутрашњем реду.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетни задатак управљача је да своје активности усклади са циљевима очувања и унапређења природног добра, а међу њима је и спровођење научно-истраживачких активности. У том смислу управљач је и ове године наставио успешну сарадњу са научно истраживачким институцијама и стручним удружењима.

Како је једна од битних одлика слатине хидролошка активност, ове године спроведена су хидробиолошка истраживања на локалитету, са циљем испитивања основних елемената квалитета акватичних екосистема према критеријумима прописаним *Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметара хемијског и квантитативног статуса подземних вода*. Истраживањима је обухваћена анализа биолошких елемената квалитета као и хидроморфолошки, хемијски и физичко хемијски елементи квалитета који су од значаја за биолошке елементе. Резултати истраживања служе као темељ за одређивење референтног стања елемената квалитета акватичних екосистема заштићеног подручја, и дају смернице за даље планирање управљања и заштите слатине.

Сви резултати истраживања са прецизно дефинисаним подацима и параметрима прикупљани су кроз мобилну апликацију „Теренска“, и биће коришћени од старне управљача у наредним годинама у циљу лакшег управљања, успешнијег одржавања и коришћења заштићеног подручја.

На одржаним састанцима са заинтересованим удружењима грађана и локалним становништвом нагласак је стављен на заштиту природних вредности споменика природе, на едукацију локалног становништва у области одрживог коришћења шумских плодова, лековитог биља и гљива, као и упознавање локалног становништва са законом о заштићеним врстама, дозвољеним и забрањеним активностима у том смислу. У сарадњи са Мрежом организација цивилног друштва, као управљачи укључени смо у израду *Плана прилагођавања измењеним климатским условима*, у делу који се односи на заштићена природна добра.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

У окиру инфраструктурног уређења за 2023. годину планирано је постављање оградe око I степена заштите. Међутим током ове године, услед јаких олујних невремена која су током лета захватила простор заштићеног подручја СП „Лалиначка слатина“, кров са осматрачнице за птице изграђене током 2022. године је оштећен и урушен. Уз сагласност Општине Мeroшина (број 501-705 од 10.11.2023.године) средства која су из буџета општине Мeroшина била предвиђена за реализацију активности *постављање оградe на локалитету око I степена заштите*, пренамењена су за поправку крова осматрачнице.

Ова активност реализоваће се након спровођења набавке, а у складу са временским приликама на локалитету.

VI САРАДЊА

Ради успешног извршавања активности из Програма управљања СП „Лалиначка слатина“, током ове године остварена је сарадња са свим надлежним субјектима и то:

- Министарством заштите животне средине;
- Градским општинама града Ниша и општином Мeroшина;
- надлежним Градским управама и инспекцијским органима
- Канцеларијом за локални економски развој
- Заводом за заштиту природе Србије;
- Удружењима грађана и заинтересованим појединцима

IX ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА

Планирани извори прихода за 2023. годину обухватили су:

1. Средства из Буџета јединица локалне самоуправе на чијој територији се налази споменик природе и то средства уз буџета Града Ниша, односно Буџетског фонда за заштиту животне средине, као и средства из буџета Општине Мeroшина

2. Сопствени приходи управљача

Ова средства су намењена за бруто зараде чувара и осталих радника ангажованих код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем, материјалне и нематеријалне трошкове чуварске службе, за редовне обиласке, гориво, трошкове одржавања и трошкове презентације.

3. Остали видови финансирања - у остале видове финансирања спадају средства обезбеђена из пројеката финансираних на основу расписаних конкурса Министарства, локалних самоуправа, из фондова и програма ЕУ

Табела планираних прихода у 2023. години

Извори прихода	Износ у динарима
Средства буџета јединице локалне самоуправе	
1.1. Буџет Града Ниша	
Буџетски фонд за заштиту животне средине	300.000,00
1.2. Буџет Општине Мeroшина - пренета средства из 2022	450.000,00
Буџет Општине Мeroшина	150.000,00
2 Сопствени приходи	640.000,00
3 Остали видови финансирања	1.000.000,00
Укупно планирани приходи 2023	2.540.000,00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН - Табела реализованих прихода и расхода

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)				
	Буџет јединице локалне самоуправе		Сопствени приходи	Остала средства	Укупно ИЗВРШЕЊЕ
	Буџет Града Ниша	Буџет општине Мeroшина			
Чување, заштита и одржавање и презентација заштићеног подручја					
Бруто зараде чувара			250.000,00		250.000,00
Остали трошкови чуварске службе (гориво и други материјални трошкови)			70.000,00		70.000,00
Бруто зараде особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем			300.000,00		300.000,00
Презентација и промоција заштићеног подручја, дизајн и израда промотивног материјала	300.000,00				244.000,00

Презентација и промоција заштићеног подручја израда websita		150.000,00				125.000,00
ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА						
Класификација станишта и врста, израда каталога и одређивање просторног распореда станишта на територији Лалиначке слатине					1.000.000,00	0
Хидробиолошка истраживања – пренета средства		300.000,00				236.000,00
ПЛАНИРАЊЕ ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА						
Постављање ограде на локалитету – пренамена средстава		150.000,00				0
ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ						
Посебни послови и задаци Управљача - информисање мештана о Противпожарној заштити, обележавање важних датума				20.000,00		0
УКУПНО ПЛАНИРАНИ РАСХОДИ	300.000,00	600.000,00	640.000,00		1.000.000,00	2.540.000,00
УКУПНО РЕАЛИЗОВАНИ РАСХОДИ	244.000,00	369.000,00	620.000,00		0	1.233.000,00

Анализа утrophка планираних средстава

Од укупно планираних 2.540.000,00 РСД, реализоване су активности из Програма управљања за 2023. годину у износу од укупно 1.233.000,00 РСД, што чини 48,54 % реализације финансијског плана.

Извештај припремила:

*Ана Радовановић, дипл.биолог
сам. ст. сарадник са заштитом природе*

ДИРЕКТОРА

Зоран Прокић, дипл.инг.грађ.
